

הומש כס"י משולב

פרשת ויקרא, ויקרא א - ה, קרא פסוקים

פרק א

(א) ויקרא אל-משה וידבר יקוק אליו מאהל מועד לאמר:

ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צויים קדמה קריאה, לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר כג ד) ויקר אליהם אל בלעם.

ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה, ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיט.

אליו. למעט את אהרן. רבי יהודה בן בתירא אומר שלשה עשר דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו שלשה עשר מיעוטיין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן. ואלו הן שלשה עשר מיעוטיין, לדבר אתו, מדבר אליו, וידבר אליו, ונועדתי לך, כולן בתורת כהנים. יכול שמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו (במדבר ז פט. להלן הפסוק במלואו - וגבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הנפרת אשר על ארון העדת מבין שני הפרגים וידבר אליו), משה שמע, וכל ישראל לא שמעו.

מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל. יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר (שם) את הקול, מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים (כט ד - ה) קול ה' בכח קול ה' בהדר, קול ה' שובר ארזים, אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק. כיוצא בו (יחזקאל י ה) וקול כנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצונה, יכול (מפני) שהקול נמוך, תלמוד לומר (שם) כקול אל שדי בדברו, אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק.

מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר (במדבר ז פט) מעל הכפורת. יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר (שם) מבין שני הכרובים.

לאמר. צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל שלשים ושמונה שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים, מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר (דברים ב טז) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי לאמר, אלי היה הדיבור. דבר אחר צא ואמור להם דברי והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר (שמות יט ח) וישב משה את דברי העם וגו'.

(ב) ודבר אל-בני ישראל ואמרת אל-הם אדם כי-יקריב מכם כשקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין. אלס. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל קרבן ליקוק מן-הבהמה הכהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר וצאן. מן הכהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרבע מן-הקרבן להוציא את הנעבד ומן-הצאן מן הלאו. להוציא את המוקצה. ומן הלאו. להוציא את הנוגח שהמית. כשהוא אומר למטה מן הענין (פסוק הבא) מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטרפה תקריבו מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות את-קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הבאה מן המתורות:

(ג) אסעלה קרבנו מן-הבקר זכר ולא נקבה. כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס תמים בלא מום יקריבנו אל-פתח אהל מועד מטפל בהבאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתערבה עולת ראובן בעולת שמעון, יקריב כל אחת לשם מי שהוא. וכן עולה בחולין, ימכרו החולין לצרכי עולות, והרי הן כולן עולות ותקרב כל אחת לשם מי שהוא. יכול אפילו נתערבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו יקריב אתו לרצנו יקריב אותו. מלמד שכופין אותו. יכול בעל כרחו, תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני לפני יקוק: לפני ה' וסמך. אין סמיכה בבמה:

(ד) וסמך ידו על ראש העלה להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הצאן. העולה. פרט לעולת העוף ונרצה לו לכפר עליו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות בית דין או מיתה בידי שמים או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה ועל לאו שניתק לעשה:

(ה) וישחט את-בן הבקר לפני יקוק והקריבו בני אהרן הכהנים את-הדם וזרקו את-הדם על המזבח סביב אשר-פתח אהל מועד:

(ה) וישחט ושחט, והקריבו, הכהנים. מקבלה ואילך מצות כהונה, לימד על השחיטה שכשרה בזר את-בן הבקר לפני יקוק בעזרה והקריבו זו קבלה שהיא הראשונה ומשמעה לשון הולכה, למדנו ששתייהן בבני אהרן בני אהרן הכהנים בני אהרן, יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים את-הדם וזרקו את-הדם מה תלמוד לומר דם דם שתי פעמים, להביא את שנתערב במינו או בשאינו מינו. יכול אף בפסולים או בחטאות הפנימיות או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר את דמו על המזבח סביב וזרקו. עומד למטה וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בארבע רוחות המזבח. או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה. אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ארבע אשר-פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(ו) והפשיט את-העלה מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח ונתח אתה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים:

(ז) ונתנו בני אהרן הכהן כשהוא בכיהונו, הא אם עבד בבגדי כהן הדיט, עבודתו פסולה אש על-המזבח ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיט וערכו עצים על-האש:**

(ח) וערכו בני אהרן הכהנים כשהם בכיהונם, הא כהן הדיט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה את הנתחים את-הראש לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו ואת-הפדר למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה על-העצים אשר על-האש אשר על-המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

(ט) וקרב וקריעו ירחץ במים והקטיר הכהן את-הכל המזבחה עלה לשם עולה יקטירו אשה כשישחטנו יא שחטו לשם האש. וכל אשה לשון

נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין את לבו לשמים: ס

פרק ב

(א) וּנְפֹשׁ כִּי־תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לִיקָח לא נאמר 'נפש' בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו סֶלֶת יִהְיֶה קָרְבָנוֹ האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן חמשה מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת. סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר (שמות כט ב) סלת חטים, ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר (לקמן יד כא) ועשרון סלת למנחה, עשרון לכל מנחה..

וַיִּצַק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן על כולה וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד. ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט. דבר אחר שמן על כולה, מפני שהוא נבלל עמה וקמץ עמה, כמו שנאמר (פסוק הבא) מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה, שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר (שם) על כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה ומקטירה: וילק, ונתן, והכניסה. מלמד שיציקה ובלילה כשרים בזר:

(ב) וְהֵבִיֵאֵה אֶל־בְּנֵי אֱהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ הַכֹּהֲנִים וּקְמָץ הַכֹּהֲנִים וּקְמָץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה מִשֶׁם וּקְמָץ מִשֶׁס. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף ב"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל מִלֵּא קְמִצוֹ יכול מבורץ, במבצבץ ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר (לקמן ו ח) והרים ממנו בקמצו, אין לך כשר אלא מה שבתוך הקומץ. אי בקמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא. הא כיצד, חופה שלש אצבעותיו על פס ידו, וזהו קומץ במשמע לשון העברית מִסְלָתָהּ וּמִשְׁמָנָה מלא קמץ מסלחה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קורט לבונה פסולה עַל כָּל־לְבֹנְתָהּ לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלא וְהִקְטִיר לְכֹהֲנֵי וְהִקְטִיר. אף הלבונה בהקטרה הִכְתִּיר אֶת־אֲזֻבְרֹתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיקָח: אוכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:**

(ג) וְהִנּוֹתְתָהּ מִקְדָּמָנָהּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת קִדְשׁ קִדְשִׁים היא להם מֵאֲשֵׁי יָקוֹחַ. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים: ס

(ד) וְכִי תִקְרַב קָרְבָן מִנְחָה מֵאִפֶּה תִגָּר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: ס

וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין. ונחלקו רבותינו במשיחתן, יש אומרים, מושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן. ויש אומרים מושחן כמין כי יובית ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים. מה תלמוד לומר בשמן בשמן שתי פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה, שנאמר בו (שמות כז כ) זָךְ. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפיוות לפני קמיצתן ונקמצות ע"י פתיחה, כולן באות עשר עשר חלות, והאמור בה ריקין, באה עשרה ריקין:

(ה) וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ קָרְבָנָךְ שאמר הרי עלי מנחת מחבת. וכלי הוא שהיה במקדש, שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא צף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה, האור שורף את השמן. וכולן טעונות שלש מתנות שמן, יציקה, ובלילה, ומתן שמן

אש, פויאד"א בלע"ז [אש] רִיחַ־נִיחֹחַ לִיקָח. נחת רוח לפני, שאמרת ונעשה רצוני: ס

(ו) וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָנוֹ וי"ו מוסיף על ענין ראשון. ולמה הפסיק, ליתן ריח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה מִן־הַבְּשָׂמִים או מִן־הָעֵיזִים מן הלאו מן הכנשים או מן העזים. הרי אלו שלשה מיעוטין, פרט לזקן, לחולה ולמזוהם לְעֵלָה וְכָר תָּמִים יִקְרִיבוּנוּ:

(זא) וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל־יָד הַמִּזְבֵּחַ על צד המזבח צָפְנָה לְפָנֵי יָקוֹחַ ואין צפון בבמה וְרָקוּ בְּנֵי אֱהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב:

(יב) וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ: (יג) וְהִקְרַב וְהִבְרָעִים יָרַחַץ בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלָה הִיא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיקָח: פ

*

שני

(יד) וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלָה קָרְבָנוֹ לִיקָח מן העוף. ולא כל העוף, לפי שנאמר (להלן כב יט) תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, תמות וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף וְהִקְרִיב מִן־הַתְּרִים או מִן־בְּנֵי הַיְוֹנָה אֶת־קָרְבָנוֹ: התורים. גדולים ולא קטנים. בני היונה. קטנים ולא גדולים. מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחילת הציהוב שבזה ושבוזה שהוא פסול, שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

(טו) וְהִקְרִיבוּ אפילו פרידה אחת יביא הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ הַכֹּהֵן וּמָלַךְ. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן. קוצץ בצפרו ממול העורף וחותר מפרקתו עד שמגיע לסימנין וקוצצן וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמֹו לשון מיץ אפים (משלי ל לג), כי אפס המץ (ישעיה טז ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד על קיר הַמִּזְבֵּחַ: ומלך, והקטיר, ונמלה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו, אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא, ומלך והקטיר, וקודם הקטרה, ונמצה דמו כבר:

(טז) וְהִסִּיר אֶת־מְרֹאָתוֹ מקום הרעי וזה הזפק בְּנִצְתָהּ עם בני מעיה. ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נצו גם נעו (איכה ד טו), וזה שתרגם אנקלוס באוכליה. וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר נוטל את הקורקבן עמה. ורז"ל אמרו קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור. בעולת בהמה, שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר (לעיל פס' ט) והקרב והכרעים ירחץ במים והקטיר, ובעוף, שזזון מן הגזל, נאמר והשליך, את המעים, שאכל מן הגזל וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה במזרחו של כבש אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בוקר ודישון מזבח הפנימי והמנורה. וכולם נבלעים שם במקומן:

(יז) וְשִׁטַּע אֹתוֹ בְּכַנְפָיו וְסָסַע. אין שישוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון (שופטים יד ו) וישסעהו כססע הגדי. כַּנְפָיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו. כַּנְפָיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני לֹא יִבְדִּיל אִינוּ מִפְרָקוֹ לגמרי לשתי חתיכות, אלא קורעו מגבו. וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלָה הִיא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִיקָח.

בכלי קודם עשייתן סֶלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן מלמד שבוללן בעודן סלת מצֵד תהיה:

(ו) פְּתוֹת אֶתֶּה פְּתִים לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה וְיִצְקֶת עֲלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא. לרבות כל המנחות ליציקה. יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין, תלמוד לומר הוא: ס

*

שלישי

(ז) וְאִם מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קֶרֶבֶךָ מִנְחָתָה. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שמנה צבור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויון לתוכה רוחשין. כל דבר רך על ידי משקה נראה כרוחש ומנענע סֶלֶת בְשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה:

(ח) וְהִבֵּאת אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה מֵאֶחָד מִן הַמִּינִים הַלּוֹ לִיקוֹק וְהַקְרִיבָהּ בַּעֲלִיהָ אֶל הַכֹּהֵן אֶל־הַכֹּהֵן וְהַגִּישָׁה הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח:

(ט) וְהִרִים הַכֹּהֵן מִדְּהַמִּנְחָה אֶת־אֲזִיבְרָתָהּ הִיא הַקּוֹמֵץ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לִיקוֹק:

(י) וְהִנּוֹתְרָת מִדְּהַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי יִקּוֹק:

(יא) כֹּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לִיקוֹק לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כֹל־שֶׂאֵר וְכֹל־דְּבַשׁ כֹּל מִתִּיקָת פְּרִי קְרוּיָה דִּבֶּשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לִיקוֹק:

(יב) קֶרֶבֶךָ רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אִתְּם לִיקוֹק מֵהַיֵּשׁ לֶךְ לְהִבְיֵא מִן הַשְּׂאֹר וּמִן הַדְּבַשׁ, קֶרֶבֶךָ רֵאשִׁית, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁל עֲצַרְת הַבָּאִים מִן הַשְּׂאֹר, שְׂנֵאֲמַר (לִקְמָן כג זי) חֶמֶץ תֹּאפִינָה, וּבְכוּרִים מִן הַדְּבַשׁ, כְּמוֹ בְכוּרֵי תַּאֲנִים וְתֹמְרִים וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחַח:

(יג) וְכֹל־קֶרֶבֶךָ מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית אֶל־הֵיד מֵעַל מִנְחָתְךָ מִלַּח זָכִית. שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג על כֹּל־קֶרֶבֶךָ על עולת בהמה ועוף ואימורי כל הקדשים כולן תִּקְרִיב מִלַּח: ס

(יד) וְאִם־תִּקְרִיב הִרִי אִם מִשְׁמֵשׁ בִּלְשׁוֹן כִּי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא חובה, וכן (במדבר לו ד) ואם יהיה היובל וגו' מִנְחַת בְּכוּרִים לִיקוֹק אֲבִיב בִּמְנַחַת הַעֹמֵר הַכְּתוּב מִדְּבַר, שהיא באה אביב בשעת בישול התבואה, ומן השעורים היא באה. נאמר כאן אביב, ונאמר להלן (שמות ט לא) כי השעורה אביב קְלוּי פֶּאֶשׁ שְׂמִיבִשִׁין אוֹתָהּ עַל הָאֹר בְּאִבּוּב שֶׁל קְלָאִים, שאלולי כן אינה נטחנת בריחים, לפי שהיא לחה גֶרֶשׁ בְּרִמְלָל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בְּכוּרֶיךָ:

נֶגֶשׁ כְּרַמֶּל. גרוסה בעודה לחה. נֶגֶשׁ. לשון שבירה וטחינה, גורסה בריחים של גרוסות, כמו (איכה ג טז) ויגרס בחצץ, וכן גרסה נפשי (תהלים קיט כ):

כְּרַמֶּל. בעוד הכר מלא, שהתבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן (מלכים ב' ד מב) וכרמל בצקונו:

(טו) וְנִתְּתָ עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְשֶׁמֶת עֲלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִיא: (טז) וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִיבְרָתָהּ מִגֶּרֶשׁ וּמִשְׁמֵנָה עַל כֹּל־לְבַבְתָּהּ אֲשֶׁה לִיקוֹק: פ

*

רביעי

פרק ג

(א) וְאִם־זִבַּח שְׁלָמִים קֶרֶבֶךָ שְׁלָמִים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים אִם מִדְּהַבְּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זִבַּח אִם־נִקְבָּה תִּמְסִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יִקּוֹק:

(ב) וְסִמְךָ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֶרֶבֶךָ וּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּזְרָקוּ בְּנֵי אֹהֶל הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּמִם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב:

(ג) וְהַקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לִיקוֹק אֶת־הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כֹּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב. להביא חלב שעל הקיבה, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר להביא חלב שעל הדקין:

(ד) וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֶיהָ אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים פִּלְנֶק"ש בִּלְעִז' [חלק פנימי של הירך]. שהחלב שעל הכליות, כשהבהמה חיה, הוא בגובה הכסלים והם מלמטה, וזהו החלב שתחת המתנים, שקורין בִּלְעִז' לובל"ש [חלק הבטן שבאזור הכליות] לובן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובתחתיתו הבשר חופהו וְאֶת־הַיִּתְרָת הוּא דוֹפֵן הַמֶּסַךְ, שְׁקוּרִין אִיבְרֵי"ש [סרעפת] וּבִלְשׁוֹן אֲרַמִּי חֲצָרָא דְכַבְּדָא עַל־הַכְּבֵד שִׁטוּל מִן הַכְּבֵד עֵמָה מַעֲט. ובמקום אחר הוא אומר (לקמן ט י) וְאֶת הַיִּתְרָת מִן הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת וְסִינְיָה. על הכנף על הכליות. לבד מן הכבד ולבד מן הכליות יסירנה לזו:

(ה) וְהַקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנִירְאֲהֶרֶן הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵלָה מִלְּבַד הָעוֹלָה. למדנו שתקדים עולת תמיד לכל קרבן על המערכה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לִיקוֹק: פ

(ו) וְאִם־מִדְּהַבְּקָר קֶרֶבֶךָ לְזִבַּח שְׁלָמִים לִיקוֹק זָכָר אִם־נִקְבָּה תִּמְסִים יִקְרִיבֶנּוּ:

(ז) אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֶרֶבֶךָ וְהַקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יִקּוֹק: אִם כֶּשֶׁב. לפי שיש באימורי הכשב מה שאין באימורי העז, שהכשב אליתו קריבה, לכך נחלקו לשתי פרשיות:

(ח) וְסִמְךָ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֶרֶבֶךָ וּשְׁחֲטֵה אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וּזְרָקוּ בְּנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: וזרקו. שתי תמנות שהן ארבע, ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא חטאת:

(ט) וְהַקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לִיקוֹק חֶלְבֹו הָאֵלִיָּה תְּמִימָה חִלּוֹ. המובחר שבו. ומהו, זה האליה תמימה לְעֵמֶת הָעֵצָה לַמַּעֲלָה מִן הַכְּלָיִת הַיּוֹעֲצוֹת וְסִינְיָה וְאֶת־הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כֹּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:

(י) וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֶיהָ אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְרָת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת וְסִינְיָה:

(יא) וְהַקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְחֶם אֲשֶׁה לִיקוֹק. לחמו של אש לשם גבוה. לֶחֶם. לשון מאכל, וכן (ירמיהו יא יט) נשחיתה עץ בלחמו, עֵבֶד לֶחֶם רַב (דניאל א), לֶשְׁחֹק עוֹשִׂים לֶחֶם (קהלת י ט): פ

(יב) וְאִם עֵז קֶרֶבֶךָ וְהַקְרִיבוּ לִפְנֵי יִקּוֹק: (יג) וְסִמְךָ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וּשְׁחֲטֵה אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וּזְרָקוּ בְּנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: (יד) וְהַקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶךָ אֲשֶׁה לִיקוֹק אֶת־הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כֹּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: (טו) וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֶיהָ

על הכזב על הכליות (לעיל פס' ט), על ראשו ועל כרעיו (פסוק הבא).
כולן לשון תוספת הן, כמו 'מלבד':

(יא) וְאֶת־עוֹר הַפֶּה וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עֲלֵיהֶן וְעַל־כַּרְעֵיו וְקִרְבוֹ וּפְרָשׁוֹ:

(יב) והוציא את־כַּלְהֶפֶר אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחְנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֵל מְקוֹם טְהוֹר. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אבנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור. מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, כמו שפירשוהו רבותינו במסכת יומא (פ.ס.) ובסנהדרין (מב): אֶל־שַׁבָּד הַדְּשָׁן מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר (לקמן) ו (ד) והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שַׁבָּד הַדְּשָׁן וְשָׂרַף. שאין תלמוד לומר, אלא ללמד שאפילו אין שם דשן: פ

(יג) וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל אֵלוֹ סִנְהֶדְרִין יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דָּבָר טַעוּ לְהוֹרוֹת בֹּאחַת מִכָּל כְּרִיתוֹת שְׁבִיתוֹהָ שֶׁהוּא מוֹתֵר מֵעֵינֵי הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ שְׂעוֹ צִיבּוֹר עַל פִּיהֶם אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְקוֹק אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאֲשָׁמוּ:

(יד) וְנוֹדְעָה הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּה בְּרִבְקָר לְחֲטָאתָא וְהִבְיִאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד: (טו) וְסִמְכוּ וְקָנִי הַעֲדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֵאשׁ הַפֶּה לִפְנֵי יְקוֹק וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּה לִפְנֵי יְקוֹק: (טז) וְהִבְיִא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:

(יז) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִדָּמָהֶם וְהִזָּה שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְקוֹק אֵת פְּנֵי הַפְּרָכֶת. ולמעלה הוא אומר את פני פרוכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחה, פמליא שלו מתקיימת, ואם כולה סרחה, אין פמליא שלו מתקיימת. אף כאן כשחטא כהן משיח עדין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם, חס ושלום, נסתלקה הקדושה:

(יח) וּמִדָּמָהֶם יִתְּנוּ עַל־קַרְנֵת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְקוֹק אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־דָּמָהֶם יִשְׂפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. זה יסוד מערבי, שהוא כנגד הפתח:

(יט) וְאֵת כָּל־חֲלָבֵי יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ. אף על פי שלא פירש כאן ויתרת ושתי כליות, למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגו' (פסוק הבא). ומפני מה לא נתפרשו בו, תנא דבי רבי ישמעאל (זבחים מא:), משל למלך שזעם על אהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו:

(כ) וְעָשָׂה לִפְרָ בְּאֵשׁ עֹשֶׂה לִפְרָ הַחֲטָאתָא כִּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְעָשָׂה לִפְרָ. זה כאשר עשה לפר החטאת, כמו שמפורש בפר כהן משיח, להביא ויתרת ושתי כליות שפירש שם מה שלא פירש כאן. ולכפול במצות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בניתינן על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת וכפר עליהם הכהן ונסלח להם:

(כא) והוציא את־הַפֶּה אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחְנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ בְּאֵשׁ שָׂרַף אֵת הַפֶּה הָרֵאשֹׁן חֲטָאתָא הַקֹּהֵל הוּא: פ

(כב) אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחְטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְקוֹק אֲלֵהֵיוּ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאֲשָׁם: אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחְטָא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו:

(כג) אִוְיָהוּדַע כְּמוֹ אִם הוֹדַע. הרבה או יש שמשמשי בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא לו) אֲלֵיוֹ חֲטָאתוֹ

אֲשֶׁר עַל־הַכֹּסֵלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכֹּבֵד עַל־הַבְּלִיֹּת יִסְרְיָנָהּ: (טז)
וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ לְהֵם אֲשֶׁה לְרִיחַ נִיחַח כָּל־חֲלָב לִיקוֹק:

(יז) חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵיכֶם כָּל־חֲלָב וְכֹל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ. יפה מפורש בתורת כהנים כל הפסוק הזה: פ

*

חמישי

פרק ד

(א) וַיְדַבֵּר יְקוֹק אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּרְתַחְטָא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְקוֹק אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ פִּירוֹשׁ רַבּוּתֵינוּ אֵין חֲטָאת בָּאָה אֵלָּא עַל דְּבַר שְׂדוּנוּ לֹא וּכְרַת (ושגגתו חטאת) וְעָשָׂה מֵאֲחַת מִהֶנָּה. ממקצת אחת מהן, כגון הכותב בשבת שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

(ג) אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא לְאִשְׁמַת הָעָם מִדְּרָשׁוֹ אֵינוֹ חַיִּיב אֵלָּא בְּהַעֲלֵם דְּבַר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא־שָׁמַת הָעָם וְנִעְלַם דְּבַר מַעֲשֵׂי הַקֹּהֵל וְעָשׂוּ (פסוק יג). ופשוטו לפי אגדה, כשכהן גדול חוטא, אשמת העם הוא זה, שהן תלוין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּה בְּרִבְקָר פֶּה. יכול זקן, תלמוד לומר בן, אי בן יכול קטן, תלמוד לומר פה, הא כיצד, זה פר בן שלש תמים ליקוק לְחֲטָאתָא:

(ד) וְהִבְיִא אֶת־הַפֶּה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְקוֹק וְסִמְדֵי אֶת־יְדוֹ עַל־רֵאשׁ הַפֶּה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּה לִפְנֵי יְקוֹק:

(ה) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּה וְהִבְיִא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד. למשכן, ובבית עולמים להיכל:

(ו) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בְּדָם וְהִזָּה מִדָּמָהֶם שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְקוֹק אֶת־פְּנֵי פְּרָכֶת הַקֹּדֶשׁ. כנגד מקום קדושתה, מכוון כנגד בין הבדים, ולא היו נוגעים דמים בפרוכת, ואם נגעו נגעו:

(ז) וְנִתְּן הַכֹּהֵן מִדָּמָהֶם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קַטְרֹת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְקוֹק אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־דָּם הַפֶּה שִׁירֵי הַדָּם יִשְׂפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

(ח) וְאֶת־כָּל־חֲלָב פֶּה חֲלָבוֹ הִיא לוֹ לומר, מה תלמוד לומר פה, לרבות פה של יום הכיפורים לכליות ולחלבים וליתרת הַחֲטָאתָא להביא שעירי עבודה זרה לכליות ולחלבים ויתרת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֲלָב הַמְּכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־חֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: יָרִים מִמֶּנּוּ. מן המחובר, שלא ינתחנו קודם הסרת חלבו [ת"כ]:

(ט) וְאֵת שְׁתֵּי הַבְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֹּסֵלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכֹּבֵד עַל־הַבְּלִיֹּת יִסְרְיָנָהּ:

(י) בְּאֵשׁ יוֹרֵם מִשׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים כְּאִשְׁכּוֹ יוֹסֵס. מאותן אימורין המפורשין בשור זבח השלמים. וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו. ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיתת קדשים מצריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזהו מקומן (זבחים מט): וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:

(ג) או כי יגע בטמאת אדם זו טומאת מת לכל טמאתו לרבות טומאת מגע זבין וזבות אשר יטמא לרבות הנוגע בבוטל נדה בנה לרבות בולע נבלת עוף טהור ונעלים ממנו ולא ידע, ששכח הטומאה והוא ידע ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:

(ד) או לפי כי תשבוע לבטא בשפתים ולא בלב להרעו לעצמו או להיטיב לעצמו, כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן לכל אשר יבטא האדם בשבעה לרבות לשעבר ונעלים ממנו ועבר על שבעתו, כל אלה בקרבן עולה ויורד, כמפורש כאן, אבל שבעה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זה אלא באשם והוא ידע ואשם לאחת מאלה:

(ה) והיה כריאשם לאחת מאלה והתנודה אשר חטא עליה: (ו) והביא את אשמו ליקוק על חטאתו אשר חטא נקבה מרצהאן בשבועה ארבעת עזים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו: (ז) ואסילא תגיע ידו די שח והביא את אשמו אשר חטא שתי תרים ארשני בגיונה ליקוק אחד לחטאת ואחד לעלה:

(ח) והביא אתם אלה הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה חטאת קודמת לעולה. למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו ומלק את דראשו ממול ערפו ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד. עורף. הוא גובה הראש המשופע לצד הצואר. מול עורף - מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הצואר:

(ט) והזה מדם החטאת על הקיר המזבח והנשא בדם ימצה אל יסוד המזבח בעולה לא הטעין אלא מצוי, ובחטאת הזאה ומצוי. אוחז בעורף ומתיז, והדם ניתז והולך למזבח חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

(י) ואת השני יעשה עלה כמשפט כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו: ס

*

שביעי

(יא) ואסילא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בגיונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האפה סלת לחטאת לאישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי חטאת הוא. ואין בדין שיהא קרבנו מהודר:

(יב) והביאה אלה הכהן וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו את האזקרתה והקטיר המזבחה על אש יקוק חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

(יג) וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ובדלות נאמר (לעיל פס' י) מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן, שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני, יביא ממקצת שתי תורים. הפריש מעות לשתי תורים והעני, יביא ממקצת עשירית האיפה [לכך נאמר מחטאתו]. הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליו ויביא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו.

מאחת מאלה מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות או בדלות או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול החמורין שבהם יהיו כשבה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שבקלין יהיו בעשירות האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשבה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות

אשר חטא בה הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה והביא את קרבנו שעיר עזים וקר תמים:

(כד) וסמך ידו על ראש השעיר ונחט אתו במקום אשר ישחט את העלה בצפון, שהוא מפורש בעולה לפני יקוק חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(כה) ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמיו שירי הדם ישפך אל יסוד מזבח העלה:

(כו) ואת כל חלב וקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים כאותן אימורין המפורשים בעז האמור אצל שלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: פ

*

ששי

(כז) ואסנפש אחת תחטא בשנגה מעם הארץ בעשיתה אחת ממצות יקוק אשר לא יתעשנה ואשם: (כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעיר עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא: (כט) וסמך את ידו על ראש החטאת ונחט את החטאת במקום העלה: (ל) ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח:

(לא) ואת כל חלב יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים כאימוריו עז האמורים בשלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח ליקוק וכפר עליו הכהן ונסלח לו: פ

(לב) ואס כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה יביאנה:

(לג) וסמך את ידו על ראש החטאת ונחט אתה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת במקום אשר ישחט את העלה:

(לד) ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח:

(לה) ואת כל חלב יסיר כאשר יוסר חלב הכשב מזבח השלמים שנתרבו אימוריו באליה, אף חטאת, כשהיא באה כשבה, טעונה אליה עם האימורין והקטיר הכהן אתם המזבחה על אש יקוק על מדורות האש העשויות לשם. פואייל"ש בלע"ז [מדורות] וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו: פ

פרק ה

(א) ונפש כרת חטא ושמה קול אלה בדבר שהוא עד בו, שהשביעוהו שבעה שאם יודע לו בעדות, שיעיד לו והוא עד או ראיה או ידע אסילא יגיד ונשא עונו:

(ב) או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת. במסכת שבעות (יד:) נדרש כן ונעלים ממנו הטומאה והוא טמא ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:

שיביא חטאת. הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואחר כך נמצא ההורג, הרי זה יהרג:

(יט) אָשָׁם הוּא אָשָׁם אָשָׁם לִיקוּק: אָשָׁם הוּא אָשָׁם אָשָׁם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חציו קמץ וחציו פתח שהוא לשון פעל. ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא בתורת כהנים, אשם אשם להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) שוה שתי סלעים. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע, תלמוד לומר הוא: פ

(כ) וַיִּדְבֹר יְקוֹק אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(כא) נֶפֶשׁ בִּי תַחֲטָא וּמַעְלָה מֵעַל בִּיקוּק וְכַחַשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אִמְר רַבִּי עֲקִיבָא מַה תַּלְמוּד לומר ומעלה מעל בה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהוא מכחש מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו אינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שביניהם אַרְבַּת שׁוֹמֵת יָד שֶׁשֶׁם בִּידוּ מִמּוֹן הַתַּעֲסֵק או במלוה או בְּגִזְלֵי שְׂגַזַל מִיָּדוּ כְּלוּם או עֲשָׂק אֲתֵיעֵמִיתוֹ. הוא שחר שכיר:

(כב) אֲרַמְצָא אֲבָדָה וְכַחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֶׁקֶר עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהִנְיָהּ: וְכַחַשׁ כֹּהֵ. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(כג) וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְאָשָׁם כַּשִּׁיר בַּעֲצוּם לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה, וְלִדְעַת וְלִהְיוֹתוֹת כִּי חֹטֵא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גִּזַּל או אֶת־הַעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק או אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקֵד אֹתוֹ או אֶת־הָאֲבָדָה אֲשֶׁר מָצָא:

מפטיר (כד) או מכל אשתישבע עליו לשקף ושלם אתו בראשו הוא הקרן, ראש הממון וחמשתיו יסף עליו וחמשתיו. רבתה תורה חמשות הרבה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה, חוזר ומביא חומש על אותו חומש. וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע לו פחות משוה פרטה לאשר הוא לו למי שהממון שלו יתנגנו ביום אשמתו:

(כה) וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לִיקוּק אֵיל תְּמִים מִדְּהֶצֵּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם אֵיל הַכֶּהֱן: (כו) וְכִפֹּר עָלָיו הַכֶּהֱן לִפְנֵי יְקוֹק וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: פ

***

מל"ה העריכה: ההדגשה בפסוק היא של דיבור המתחיל ברש"י. (פונט מודגש ומעט גדול יותר). * כשיש דיבור ארוך ברש"י, לעיתים הוא לא שלוב בתוך הפסוק אלא נכתב בסופו, אחרי הפסוק.

לעיתים לצורך הרצף שולבו הדיבורים ברש"י כסדר הפסוק, גם כשבמקור הרש"י מופיע קודם הדיבור על סוף הפסוק ואח"כ הדיבור על תחילתו, במקרה כזה זה סומן ב- ** בסוף הפסוק. כמו"כ מטבעו של הרש"י המשולב עלולים להיות שינויים קלים בדיבור המתחיל (כגון פתיחת וגו') או במיקומו. את הכללים בהרחבה ניתן לראות במבוא לגיליון פרשת בראשית.

כל הזכויות שמורות. ©

ניתן להשיג את הגיליון (וכן גליונות קודמים) במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו'

מכוללת כתיב ל"י - ניתן להשיג במערכת שבת' בקול הלשון, תחת הכותר 'חומש עם רש"י משולב'

וכן ניתן להשיג במייל - 2711526@GMAIL.COM

יש מהדורה בכתב גדול יותר - להשיג במייל הנ"ל

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה 05276-13331

יישי"כ להרה"ג דוד היינמן שליט"א על סיועו בעריכת הגיליון

וְנִסְלַח לוֹ וְהָיָה לְכֹהֵן כַּמִּנְחָה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו והיתה לכהן כמנחה, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא לו כשאר מנחת נדבת כהן, שהיא בכליל תהיה לא תאכל (לקמן ו טז): ס

(יד) וַיִּדְבֹר יְקוֹק אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(טו) נֶפֶשׁ בִּי־תַמְעַל מֵעַל אִין מעילה בכל מקום אלא שינוי, וכן הוא אומר (דה"א ה כה) וימעלו באלהי אבותיהם ויזנו אחרי אלהי עמי הארץ, וכן הוא אומר בסוטה (במדבר ה יב) ומעלה בו מעל וְחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי יְקוֹק שְׁנֵהֵנָה מן ההקדש. והיכן הוזכר, נאמר כאן חטא ונאמר להלן חטא בתרומה (לקמן כב ט) ולא ישאו עליו חטא, מה להלן הזהיר, אף כאן הזהיר. אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל, אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל, ריבה. מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים.-

וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיקוּק אֵיל לשון קשה, כמו (יחזקאל יז יג) ואת אילי הארץ לקח, אף כאן קשה, בן שתי שנים תמים מִדְּהֶצֵּאן בְּעֶרְכָּךְ בְּסָפֶר שְׁקָלִים שיהא שוה שתי סלעים בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם:

(טז) וְאֵת אֲשֶׁר חֲטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַהֲקֹדֶשׁ וְאֵת חֲמִישִׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לְכֹהֵן וְהַכֹּהֵן יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: פ

(יז) וְאִם־נֶפֶשׁ בִּי תַחֲטָא וְעֵשֶׂתָהּ אֲחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְקוֹק אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂנָהּ וְלֹא־יָדַע וְאָשָׁם וְנִשְׂאָ עוֹנוֹ:

ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חלב ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת. אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם זו של חלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם נודע לו לאחר זמן יביא חטאת.

ולא ידע ואשם ונשא עונו. רבי יוסי הגלילי אומר, הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר אם נפשך לידע מתן שחרן של צדיקים, צא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוה אלא על מצות לא תעשה ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו. וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה. אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפיגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות.

רבי עקיבא אומר הרי הוא אומר (דברים יז ו) על פי שנים עדים או שלשה עדים וגו', אם מתקיימת העדות בשנים, למה פרט לך הכתוב שלשה, אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה. אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה.

רבי אלעזר בן עזריה אומר כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה (דברים כד יט), הרי הוא אומר (שם) למען יברכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה הימנו ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקדוש ברוך הוא קובע לו ברכה:

(יח) וְהִבִּיא אֵיל תְּמִים מִדְּהֶצֵּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם בערך האמור למעלה (פסוק טו) אֶל־הַכֹּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר־שִׁגַּג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ. הא אם ידע לאחר זמן, לא נתכפר לו באשם זה עד